

Ju2019/00404/L4

Till:
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm
Ju.L4@regeringskansliet.se

Svenska Röda Korsets yttrande över betänkandet av 2018 års skogsbrandsutredning, "Skogsbränderna sommaren 2018", SOU 2019:7

Sammanfattning av Svenska Röda Korsets synpunkter

- Svenska Röda Korset välkomnar utredningens betänkande som belyser flera viktiga aspekter av insatserna under skogsbränderna sommaren 2018.
- Svenska Röda Korset saknar dock närmare analys och förslag på ett antal områden:
  - Närmare analys av de operativa insatserna under sommaren 2018 och en bedömning av de olika aktörernas redogörelser för sina insatser.
  - Förslag rörande hur samverkan med frivilliga och spontanfrivilliga bör stärkas.
  - Förslag rörande hur Sverige kan dra lärdom från exempelvis Norge och Finland om frivilligorganisationers roll inom krisberedskapen.
  - Förslag på hur strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga bör säkerställas inför och under allvarliga händelser.
  - Redogörelse för frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.
  - Förslag rörande vikten av att utreda klimatförändringar som en möjlig orsak till skogsbränderna och faktor att ta hänsyn till i det förebyggande arbetet.

Bakgrund och sammanfattning av utredningens förslag och resonemang

Regeringen beslutade den 16 augusti 2018 (dir. 2018:81) att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utvärdera de operativa räddningsinsatserna i samband med de omfattande skogsbränderna i Gävleborgs, Dalarnas och Jämtlands län sommaren 2018. Syftet med utvärderingen är att ta tillvara erfarenheter och få ny kunskap inför liknande händelser i framtiden.

Utredaren gavs bland annat i uppdrag att utvärdera samordning, samverkan och ledning av insatserna, användning av samhällets samlade resurser, och kommunikation och information till allmänheten.

Utredningen slår i sitt betänkande ”Skogsbränderna sommaren 2018”, SOU 2019:7 fast att skogsbränderna i stort hanterades bra och konstaterar att inga väsentliga samhällsfunktioner skadades, samt att inga permanentbostäder förstördes. En person förolyckades dock i samband med släckningsarbetet, och enskilda skogsägare drabbades hårt. Sammanlagt evakuerades ett hundratal personer från sina bostäder på olika platser i Sverige. Räddningstjänsterna och många av de som hjälpte till ansträngdes hårt.

I betänkandet föreslås bland annat att den tidigare Räddningstjänstutredningens förslag (”En effektivare kommunal räddningstjänst”, SOU 2018:54) i stort bör genomföras. Betänkandet kommer dock även med vissa förslag på ändringar av Räddningstjänstutredningens rekommendationer, såsom att stärka Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) roll: utöver att kunna ta över hela ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner, som föreslås i Räddningstjänstutredningen, ska MSB även kunna överta ansvaret när det gäller en särskild räddningsinsats. Utredningen föreslår även att MSB ska ges befogenhet att vid allvarliga olyckor begära att en statlig myndighet eller kommun ska ställa personal eller egendom till förfogande, samt att MSB ges uttrycklig befogenhet att inrikta och prioritera nationella (statliga såväl som kommunala) och internationella resurser.

Utöver att bestyrka Räddningstjänstutredningens förslag, samt i vissa fall föreslå ändringar till dessa, lämnar Skogsbrandsutredningen i sitt betänkande följande förslag.

Utredningen föreslår att de kommunala räddningstjänsterna ska ha en systematisk bevakning av skogsbrandsriskerna och beredskap för hur riskerna ska mötas, och konstaterar att utbildning och övning i skogsbrandsläckning måste ges större utrymme både hos räddningstjänsterna och i MSB:s utbildningar.

Utredningen föreslår att MSB bör planera och öva inför stora händelser som skogsbränder i framtiden. Detta för att myndigheten vid liknande situationer framöver ska ha förmåga att snabbt skala upp en särskild organisation som så snart som möjligt har en optimal funktion och rätt kompetens. Utredningen förväntar sig att MSB:s utvärdering av myndighetens insatser under skogsbränderna resulterar i att MSB säkerställer förmågan att ännu snabbare skala upp en särskild organisation, att MSB också måste ha förmågan att tidigt kunna analysera och bedöma behov av stöd och uppskalning, samt att MSB ska säkerställa att aktörer som ingår i en räddningsinsats alltid ska kunna komma i kontakt med en av myndighetens beslutsfattare.

Utredningen föreslår att MSB i samverkan med räddningstjänsterna bör se till att det finns avtal för att säkra tillgängligheten av flygande släckningsresurser med erforderlig kapacitet vid skogsbränder. Vidare föreslås att förmågan till övervakning från luften måste finnas överallt i landet där detta är relevant och vara väl organiserad i syfte att tidigt upptäcka uppkomna skogsbränder innan de vuxit sig stora, något som utredningen konstaterar ankommer på länsstyrelserna att organisera. Utredningen betonar att behoven av förstärkt kapacitet avseende material, personalförsörjning och brandbekämpning från luften behövs så långt det är möjligt redan till sommaren 2019. Utredningen föreslår även att tågoperatörer och spårägare bör åläggas större ansvar för att säkerställa att bromsfel och andra orsaker till gnistbildning inte uppstår.

Vidare föreslår utredningen att MSB nationellt bör se över och tillgodose tillgången på personal för förstärkningsresursen med räddningsledarbehörighet och annan ledningspersonal som är utbildade och övade i skogsbrandsbekämpning samt

koordinera dessa vid omfattande skogsbränder. Planering för avlösning, arbetstider, körtider m.m. behöver utvecklas och räddningstjänsternas arbetstidsavtal måste ses över utifrån behovet vid stora och långvariga räddningsinsatser. Rutiner för räddningstjänsternas administrativa efterarbete till följd av skogsbränder behöver säkerställas, inklusive dokumentation av beslut, förlopp, tider etc. Utredningen rekommenderar att en gemensam organisationsstruktur hos staber och enhetligt ledningssystem bör införas hos såväl kommunal räddningstjänst som hos andra aktörer.

Utredningen föreslår att räddningstjänsterna bör våga ta risken att använda tillräckligt stora resurser i förhållande till aktuell riskbild (brandriskprognos) även om det senare kan visa sig vara i onödan. Detta skulle kunna uppnås genom att en reducerad självrisk tillämpas t.ex. under vissa väderförhållanden. Utredningen konstaterar vidare att räddningstjänsterna behöver försäkra sig om hur de kan få tillgång till den detaljerade geografiska information som finns hos flera myndigheter och hos skogsnäringen.

Räddningstjänsternas kunskap om hur en begäran om biträde vid räddningstjänst ska framställas till Försvarsmakten behöver förbättras, och MSB bör säkerställa att information om befintliga strukturer kommer till räddningstjänsternas kännedom.

Utifrån de utvärderingar som de tre länsstyrelserna i de mest drabbade länen genomför förväntar sig utredningen ett förbättrat lednings- och stabsarbete, samt att länsstyrelserna har en mer effektiv organisation inför kommande somrar. Utredningen ser att den samverkan som i Jämtland genomfördes genom Trygghetens hus, där räddningstjänsten, länsstyrelsen, polisen, m.fl. var samlokaliserade i en gemensam permanent lednings- och stabsplats, bör kunna tillämpas på fler håll. Utredningen delar uppfattningen att en modell för samordning och organisering av eftersläckningsarbete behöver utformas, vilket Länsstyrelsen i Jämtland har fått regeringens uppdrag att se över.

Utredningen konstaterar att förmågan att samverka med frivilliga och spontanfrivilliga bör stärkas. MSB på nationell nivå och länsstyrelserna på regional nivå ska tillsammans med frivilligorganisationerna ge vägledning för detta arbete.

När det gäller kommunikation gentemot allmänheten föreslår utredningen att MSB ska arbeta fram riktlinjer för en nationell och enhetlig kommunikation av fara för bränder med gemensamma riktlinjer för eldningsförbud. Vidare konstateras att MSB, Sveriges Radio och SOS Alarm bör överväga tydligare rutiner för hanteringen av samtidigt aktiva VMA-meddelanden (som kan innehålla motstridig information), samt för när befintliga VMA-meddelanden behöver uppdateras.

Vid evakueringar av människor, konstaterar utredningen, är det viktigt att de vägledningar som finns ses över och att kunskapen om dessa sprids nationellt av MSB. Vidare bör vägledningar för evakuering av djur upprättas, en uppgift som bör ankomma på länsstyrelserna i samarbete med djurägare och relevanta organisationer att säkerställa.

Utredningen fastslår att MSB behöver utveckla det svenska värdlandstödet vid internationellt stöd, för att kunna ta emot såväl flygande resurser som markbundna resurser i stor omfattning och under så lång tid. Vidare påtalar utredningen att MSB behöver utveckla förmågan och kunskapen i att hantera stödresurser från Europeiska kommissionens Emergency Response Coordination Centre (ERCC), och att MSB bör säkerställa att procedurer för tillståndshantering av utländska resurser är kända och implementerade. Även räddningstjänsternas kunskap om värdlandsstöd behöver utvecklas och att räddningstjänsternas kunskap om vad de utländska resurserna kan bidra med och hur de arbetar måste förbättras.

Svenska Röda Korsets utgångspunkter i dessa frågor

Svenska Röda Korset är en neutral och självständig, opartisk humanitär organisation vars uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande, skydda liv och hälsa och att säkerställa respekt för varje människas värde, särskilt under väpnade konflikter, kriser och andra nödsituationer. Som nationell rödakorsförening i Sverige har Svenska Röda Korset en stödjande roll till de offentliga myndigheterna, en roll som är fastslagen såväl i internationell rätt som i svensk lagstiftning. Denna stödjande roll innebär att Svenska Röda Korset genom författning eller efter överenskommelse med regeringen eller en myndighet kan få i uppdrag att utföra uppgifter där ansvaret

ytterst vilar på det offentliga. Exempel på sådana uppdrag är Svenska Röda Korsets roll inom totalförsvaret och ansvaret för Nationella upplysningsbyrån.

I Sverige tar detta bland annat sig uttryck i att Svenska Röda Korset är en av arton frivilliga försvarsorganisationer, som utöver de generella uppdrag som stipuleras i Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet även särskilt pekas ut som havandes uppdrag att bistå totalförsvarets sjukvård och bidra till civilbefolkningens skydd i krig.

Basen i Svenska Röda Korsets arbete i Sverige är de drygt 27 000 frivilliga engagerade i ca 750 lokala rödakorsföreningar (rödakorskretsar) som arbetar för att möta humanitära behov, minska effekterna av kriser och stärka människors och samhällets motståndskraft. Röda Korset utgör en betydelsefull plattform för enskildas engagemang för humanitära värderingar och är en viktig mänsklig kraft i samhället särskilt när det utsätts för påfrestningar.

Svenska Röda Korset har lång erfarenhet av att agera i kris, såväl internationellt som i Sverige. De senaste åren har Svenska Röda Korset bland annat bistått vid branden i Västmanland, under flyktinganvändandet 2015 och vid attentatet på Drottninggatan i april 2017. Svenska Röda Korset bedriver även verksamhet inom organiserad olycksfallsberedskap och har god erfarenhet av att bistå med krisstöd och första hjälpen vid olyckor, manifestationer, demonstrationer och vid situationer med risk för social oro.

Under sommaren 2018 bedrev Svenska Röda Korset ett omfattande arbete för att stödja i bekämpningen av de skogsbränder som härjade på flera platser runtom i landet. Svenska Röda Korsets insats innefattade dels att bistå räddningstjänst och andra aktörer med humanitärt stöd – ett arbete som över 600 rödakorsfrivilliga över hela landet deltog i. Dels bistod Svenska Röda Korset genom att på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samordna spontanfrivilliga och övriga frivilligorganisationer (där sådan samordning ej fanns) och att kanalisera erbjudanden om personellt och materiellt stöd.

Totalt anmälde 6 120 personer sitt intresse att delta i insatserna vid skogsbränderna, och av dessa förmedlade Svenska Röda Korset 888 namn på personer till räddningstjänster och andra organisationer, utifrån de behov som anmälades av

aktörerna. Utöver detta säkerställde SRK genom sina företagskontakter att varor för ett värde av SEK 2 000 000 distribuerades till räddningspersonal och frivilliga.

Svenska Röda Korsets synpunkter

Mot bakgrund av ovan nämnda utgångspunkter lämnar Svenska Röda Korset främst synpunkter kopplat till de delar av förslaget som berör samverkan med frivilligorganisationer och vissa aspekter gällande klimatförändringar.

Allmänna synpunkter

Svenska Röda Korset välkomnar betänkandet men saknar en mer omfattande analys av de operativa insatserna under sommaren 2018.

- Svenska Röda Korset välkomnar utredningens betänkande och anser att det belyser flera viktiga aspekter av insatserna under skogsbränderna sommaren 2018.
- Svenska Röda Korset anser att utredningen i alltför hög grad är redogörande snarare än analyserande, och saknar en bedömning av de olika aktörernas redogörelser för sina insatser.

Utredningens betänkande ger en bred och allmän beskrivning av skogsbrändernas förlopp, de olika aktörernas insatser och den samordning, samverkan och ledning som genomfördes i brandbekämpningen. Svenska Röda Korset välkomnar betänkandet och anser att det belyser flera viktiga aspekter av insatserna under skogsbränderna sommaren 2018.

Svenska Röda Korset hade dock gärna sett en mer omfattande analys av de operativa insatserna under sommaren 2018, och anser att utredningen i alltför hög grad är *redogörande* snarare än *analyserande*, och saknar en bedömning av de olika aktörernas redogörelser för sina insatser.

Exempelvis hade kapitel 14, ”Insatser – Svenska Flygbranschen, intresse-/frivilligorganisationer och enskilda”¹ med fördel kunnat sättas i ett större sammanhang, och tydligare kopplas till den övergripande bedömningen av hur väl arbetet genomfördes.

Samverkan

Svenska Röda Korset efterfrågar ökad tydlighet rörande samverkan mellan offentliga myndigheter och frivilligorganisationer.

- Svenska Röda Korset saknar tydliga förslag rörande hur samverkan med frivilliga och spontanfrivilliga bör stärkas.
- Svenska Röda Korset saknar vidare tydliga förslag rörande hur Sverige kan dra lärdom från exempelvis Norge och Finland om frivilligorganisationers roll inom krisberedskapen.

Betänkandet ”Skogsbränderna sommaren 2018” refererar i flera delar till Räddningstjänstutredningens betänkande, ”En effektivare kommunal räddningstjänst”, varför Svenska Röda Korset ser en relevans i att även lyfta några av de synpunkter som framfördes på detta.²

I yttrandet över Räddningstjänstutredningens betänkande konstaterade Svenska Röda Korset att det saknas en redogörelse för hur samverkan med frivilligorganisationer bör säkerställas, och vilket ansvar räddningstjänsten har i att möjliggöra för frivilligorganisationer att kunna bidra till samhällets hantering av allvarliga händelser. Dessa synpunkter är i stor utsträckning även giltiga för det nu aktuella betänkandet.

---

¹ ”Skogsbränderna sommaren 2018” (SOU 2019:7), s. 197–215

² För vidare information, se [Svenska Röda Korsets yttrande](#) över betänkandet ”En effektivare kommunal räddningstjänst”, SOU 2018:54

Den nu aktuella utredningen konstaterar att förmågan att samverka med frivilliga och spontanfrivilliga bör stärkas, och konstaterar att MSB på nationell nivå och länsstyrelserna på regional nivå tillsammans med frivilligorganisationerna ska ge vägledning för detta arbete.³

Svenska Röda Korset tillstyrker utredningens rekommendation, men saknar tydliga förslag rörande *hur* detta ska genomföras, och hur frivilligas roll ska stärkas vid större insatser.

Trots att det bidrag som såväl organiserade frivilliga som spontanfrivilliga gav under brandinsatserna lyfts fram av utredningen, saknar Svenska Röda Korset resonemang kring och förslag på hur detta bidrag ska möjliggöras, och stärkas. Här ser Svenska Röda Korset att utredningen med fördel hade kunnat föra resonemang, och peka på möjliga vägar framåt, bland annat rörande frågan om förberedande samverkan i vardagen, frågan om avtal med frivilliga etc.

Svenska Röda Korset saknar vidare en redogörelse av det arbete som pågår, såväl i många kommuner som hos flera länsstyrelser, att upprätta samarbeten, inrätta frivilligsamordnare osv. Detta är ett arbete som i dagsläget pågår på flera håll och på flera olika vis, där såväl former, som ansvar och rollfördelning behöver förtydligas.

Svenska Röda Korset vill understryka vikten av en tydligare och mer omfattande redogörelse för frivilligorganisationers roll – samt vikten av en förståelse för komplexiteten och heterogeniteten inom civilsamhället och frivilligas engagemang. Som exempel kan nämnas att utredningen löpande tycks förväxla och inte särskilja mellan frivilliga och spontanfrivilliga. Vidare kan konstateras att utredningen på flera ställen använder benämningen 'frivilliga', där man nog snarare avser *frivilligorganisationer*.⁴ Detta är av relevans eftersom frivilligas engagemang inför, under och efter kriser kan ta sig många olika former:

Här förekommer såväl organiserade frivilliga, dvs. personer som är medlemmar och/eller frivilliga i en organisation (en av de frivilliga försvarsorganisationerna, annan frivilligorganisation etc.) och alltså i hög utsträckning är utbildade, övade och

---

³ "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7), s. 288

⁴ Såsom "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7), s. 16, s. 173 etc.

förberedda på att agera. Vidare förekommer så kallade 'emergenta grupper', dvs. grupper som uppstår och organiseras mer eller mindre organiskt som svar på en händelse, exempelvis genom sociala medier. Dessa är vanligtvis *inte* för syftet utbildade eller förberedda, men betecknas av en viss organisering. Slutligen förekommer även individuella icke-organiserade frivilliga, så kallade 'spontanfrivilliga', dvs. personer som inte tillhör någon befintlig organisation men som, utan tidigare engagemang eller föregående planering, erbjuder sin hjälp vid eller efter en händelse.

Svenska Röda Korset förstår det som att utredningen betraktar och behandlar frågan om hur 'frivillighet' bör engageras och organiseras som något som kan hanteras övergripande och enhetligt. Svenska Röda Korset vill understryka vikten av att se civilsamhällets engagemang, och det bredare engagemanget från allmänheten och samhället i stort, som en relativt komplex fråga, och något som bör hanteras i tät kontakt och nära samverkan med de aktörer som just bedriver, utvecklar och har erfarenhet av frivillighet. Detta är särskilt viktigt om man önskar ökad grad av förutsägbarhet, planering och organisering i det gemensamma arbetet inför, under och efter allvarliga samhällsstörningar.

Svenska Röda Korset saknar vidare en fullständig redogörelse av det uppdrag som Svenska Röda Korset gavs av MSB under skogsbränderna. Bland annat konstateras att "Röda Korset hade en samordnande roll"⁵, vilket enbart delvis stämmer. Svenska Röda Korsets uppdrag var att på nationell nivå samordna de spontanfrivilliga som önskade bidra till räddningsarbetet, samt att erbjuda lokal samordning av frivilligorganisationer på platser där detta ej redan fanns etablerat – detta innebar att Svenska Röda Korset *på vissa platser* samordnade andra frivilligorganisationer, dock ej att så gjordes övergripande eller överallt.

I kapitel 9, "En internationell utblick" 6, beskrivs hur räddningstjänsten styrs och är organiserad i ett antal jämförbara länder. Bland annat konstateras att "[s]amverkan är välorganiserad i Norge med både offentliga och frivilliga aktörer."⁷, samt att

---

⁵ "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7), s. 14

⁶ "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7), s. 87–98

⁷ "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7), s. 89

frivilliga och frivilliga organisationer i Finland ”uppmuntras att delta i olika förebyggande, utbildande och skadeavhjälpande aktiviteter.”⁸

Eftersom Svenska Röda Korset ser att det finns flera lärdomar att dra från bland annat Finland och Norge, och särskilt då hur offentliga aktörer samverkar med frivilligorganisationer, hade det varit föredömligt om denna redogörelse hade givits aningen mer djup.

Svenska Röda Korset skulle bland annat vilja lyfta fram att det både i Norge och Finland finns högre tydlighet och grad av organisering rörande Röda Korsets roll i räddningsarbete och krisberedskap. I Finland samordnas Vapepa, den frivilliga räddningstjänsten, ett nätverk av frivilliga hjälpare bestående av 53 organisationer, av Finska Röda Korset.⁹ Norska Röda Korset å sin sida bedriver Hjelpekorpsverksamhet, som är en del av den frivilliga räddningstjänsten, och bland annat genomför verksamhet inom eftersökning och räddning (search and rescue).¹⁰

Här ser Svenska Röda Korset tydliga exempel på hur frivillighetens roll skulle kunna utvecklas i Sverige. Andra, mindre men fortfarande konkreta, förslag, som Svenska Röda Korset även tidigare har lyft fram är vikten av att kommuner, länsstyrelser och myndigheter inkluderar frivilligorganisationer i arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsanalyser (RSA).

I många fall finns exempel på hur offentliga aktörer skriver avtal med frivilliga, för att de ska vara disponibla vid en händelse. Svenska Röda Korset ser gärna att frågan om ökad tydlighet och enhetlighet rörande hur dessa avtal för formuleras, exempelvis gällande utlarmning, ledning, ersättning, försäkringar etc., bör utredas närmare.

Sammanfattningsvis ser Svenska Röda Korset ett behov av ökad tydlighet rörande samverkan mellan offentliga myndigheter och frivilligorganisationer, och behov av tydliga förslag rörande hur denna samverkan ska uppnås och stärkas. Svenska Röda Korset ser att den nationella samsyn som behöver finnas rörande hur *lokal*

---

⁸ ”Skogsbränderna sommaren 2018” (SOU 2019:7), s. 91

⁹ För mer information, se Vapepas hemsida: <https://vapepa.fi/sv/det-ar-vapepa/>

¹⁰ För mer information, se Norska Röda Korsets hemsida: <https://www.rodekors.no/vart-arbeid/sok-og-redning/>

samverkan med frivilligorganisationer och spontanfrivilliga ska komma till stånd till del kan inspireras av lärdomar från exempelvis Norge och Finland.

Spontanfrivilligas roll

Svenska Röda Korset framhåller vikten av att etablera strukturer för organisering av så kallade spontanfrivilliga.

- Svenska Röda Korset saknar en redogörelse för och förslag på hur strukturer för ledning och samordning av spontanfrivilliga bör säkerställas inför och under allvarliga händelser.

I betänkandet nämns att arbetet med att hantera skogsbränderna i många fall stöttades av människor som anmälde sig för att spontant hjälpa till, så kallade spontanfrivilliga.

Utredningen konstaterar också att det inte råder ”någon tvekan om att de många frivilliga (spontanfrivilliga eller organiserade av frivilligorganisationer) bidrog med ett omfattande och ovärderligt stöd till räddningsinsatserna.”¹¹

Svenska Röda Korset är enigt med utredningens konstaterande att räddningstjänsternas och kommunernas förmåga att samverka med frivilligorganisationer och spontanfrivilliga behöver förbättras.

Dock kommenterar utredningen inte behovet av organisering av sådana spontanfrivilliga – något som Svenska Röda Korset vill lyfta som en central aspekt i att säkerställa att det finns förmåga såväl hos den enskilde som hos samhället i stort att kunna agera och bidra vid behov.

Här vill Svenska Röda Korset framhålla vikten av organisering av spontanfrivilliga vid en räddningsinsats, för att säkerställa kvalitetssäkring, ledning och samordning av spontana frivilliga resurser vid allvarliga händelser. Detta är ett område där Svenska Röda Korset har särskilt kompetens och särskilda erfarenheter, utifrån att

---

¹¹ ”Skogsbränderna sommaren 2018” (SOU 2019:7), s. 271

vid flera större händelser ha arbetat för att allmänhetens engagemang kanaliseras, organiseras och samordnas (senast, såsom nämns ovan, vid skogsbränderna under sommaren 2018).

Kommunikation och information till allmänheten

Svenska Röda Korset framhåller vikten av att inkludera frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.

- Svenska Röda Korset saknar en redogörelse för frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten.

Utredningen beskriver vikten av välfungerande kommunikation gentemot allmänheten och föreslår bland annat att det behövs tydligare riktlinjer för enhetlig kommunikation av fara för bränder med gemensamma riktlinjer för eldningsförbud, och tydligare rutiner för VMA-meddelanden. Utredningen konstaterar även att de vägledningar som finns för evakuering av människor ses över.

Svenska Röda Korset instämmer i vikten av dessa förslag, men saknar resonemang och tydlighet rörande vikten av frivilliga försvarsorganisationers och andra civilsamhällesaktörers roll inom kommunikation och information till allmänheten. Vidare saknas resonemang rörande vikten av anpassad kommunikation, utifrån olika behov och målgrupper.

Klimatperspektivet och förebyggande åtgärder

Svenska Röda Korset hade gärna sett tydligare förslag rörande vikten av att utreda klimatförändringar som en möjlig orsak till skogsbränderna och faktor att ta hänsyn till i det förebyggande arbetet.

- Svenska Röda Korset vill framföra behovet av att ytterligare utreda om förra årets skogsbränder kan förstås som en konsekvens av globala klimatförändringar.
- Svenska Röda Korset saknar resonemang i betänkandet rörande vikten av att inkludera ett klimatperspektiv i det förebyggande arbete som utredningen ser behöver förbättras.

Även om det, som utredningen gör, finns en poäng i att vara försiktig i att koppla samman 2018 års skogsbränder med klimatförändringar, har det på senare tid blivit allt mer tydligt hur mänsklig klimatpåverkan driver extrema väderhändelser. Som bland annat pekas ut av Meteorologiska världsorganisationen var 2018 det fjärde varmaste år som finns dokumenterat, i ett sammanhang där de fyra senaste åren (2015-2018) också är de fyra varmaste åren som finns dokumenterade.¹² Meteorologiska världsorganisationen påpekar också att de bränder som härjade i Sverige sommaren 2018 bör ses som ett av de extrema väderfenomen som ökar i omfattning, skala och påverkan, världen över.¹³ Svenska Röda Korset vill därför framföra behovet av att ytterligare utreda om förra årets skogsbränder kan förstås som en konsekvens av globala klimatförändringar.

Utredningen lyfter vikten av förebyggande åtgärder som del i att förbättra hanteringen av kommande skogsbränder.¹⁴ Med anledning av vad som nämns ovan om behovet av att förstå om och hur skogsbränderna bör ses som en konsekvens av mänsklig klimatpåverkan, ser Svenska Röda Korset vidare vikten av en djupare analys av klimatperspektivet som del av det förebyggande arbetet.

Betänkandet innehåller tydliga resonemang och förslag rörande hur det samlade arbetet inom svensk krisberedskap och förberedelser inför större bränder kan utvecklas och stärkas. Som har tydliggjorts de senaste åren är samhället beroende av att såväl offentliga som andra aktörer bidrar till svensk krishanteringsförmåga – och centralt i detta är ett aktivt deltagande från civilsamhället. För att

---

¹² World Meteorological Organization, [WMO Statement on the State of the Global Climate in 2018](#) (WMO-No. 1233) 2019, s. 6

¹³ World Meteorological Organization, [WMO Statement on the State of the Global Climate in 2018](#) (WMO-No. 1233) 2019, s. 26

¹⁴ Såsom kapitel 17.6, s. 268, i "Skogsbränderna sommaren 2018" (SOU 2019:7)

frivilligorganisationer ska kunna bidra med ett lokalt förankrat stöd till samhället krävs dock stärkta strukturer för samverkan mellan offentliga aktörer och frivilligorganisationer och tydliggöranden av organisering och ledning av spontanfrivilliga, på flera politiska och administrativa plan i samhället. Detta är områden inom vilka Svenska Röda Korset ser fram emot att bidra med sina kompetenser och erfarenheter.

SVENSKA RÖDA KORSET

Martin Ärnlov
Generalsekreterare

